

Warszawa, dnia 2 września 2016 r.

Paweł Janas

Senat Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 6
00-902 Warszawa

PETYCJA

o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie zmiany ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym

Na podstawie art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach składam petycję w interesie publicznym o podjęcie przez Senat RP inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany art. 184 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (*dalej: ustawa psw*) poprzez:

- 1) zmianę art. 184 ust. 4: „Student studiujący równocześnie na kilku kierunkach studiów może otrzymywać stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych i zapomogę, tylko na jednym, wskazanym przez studenta kierunku studiów, a stypendium rektora dla najlepszych studentów i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia na każdym z kierunków.” lub
- 2) zmianę art. 184 ust. 4: „Student studiujący równocześnie na kilku kierunkach studiów może otrzymywać stypendium socjalne, a stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, zapomogę i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia, tylko na jednym, wskazanym przez studenta kierunku studiów, a stypendium rektora dla najlepszych studentów na każdym z kierunków.”
oraz
- 3) zmianę art. 184 ust. 5: „Studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuuje naukę na drugim kierunku studiów, stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych i zapomoga nie przysługuje, chyba że kontynuuje on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra, jednakże nie dłużej niż przez okres trzech lat.” lub

4) zmianę art. 184 ust. 5: „Studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuuje naukę na drugim kierunku studiów, stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, zapomoga i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia nie przysługuje, chyba że kontynuuje on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra, jednakże nie dłużej niż przez okres trzech lat.”.

Proponowana zmiana ustawy mogłaby wejść w życie w dniu 1 października 2017 r.

Jednocześnie na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy o petycjach wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej Senatu RP mojego imienia i nazwiska.

UZASADNIENIE

Zwracam się z prośbą podjęcie inicjatywy ustawodawczej w sprawie przywrócenia uprawnienia do pobierania przez studenta stypendium rektora dla najlepszych studentów na każdym kierunku studiów, na którym studiuje student bez względu na to, czy ukończył już jeden kierunek studiów, czy też nie.

Obecnie art. 184 ust. 4 ustawy psw stanowi, że student studiujący równocześnie na kilku kierunkach studiów może otrzymywać stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych, zapomogę, stypendium rektora dla najlepszych studentów i stypendium ministra za wybitne osiągnięcia tylko na jednym, wskazanym przez studenta kierunku studiów.

Obecnie art. 184 ust. 5 ustawy psw stanowi, że studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuuje naukę na drugim kierunku studiów, nie przysługują świadczenia, o których mowa w art. 173, chyba że kontynuuje on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego, jednakże nie dłużej niż przez okres trzech lat.

Przed nowelizacją ustawy psw w 2011 r. (wprowadzoną ustawą z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych

innych ustaw), student mógł pobierać stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz stypendium za wyniki w nauce (obecnie stypendium rektora dla najlepszych studentów) na każdym z kierunków, na których studiował. Ponadto przed ww. nowelizacją studentowi, który po ukończeniu jednego kierunku studiów kontynuował naukę na drugim kierunku studiów, nie przysługiwało wyłącznie stypendium socjalne (oraz mieszkaniowe i na wyżywienie – obecnie nie ma tych rodzajów świadczeń), chyba że kontynuował on studia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia w celu uzyskania tytułu zawodowego magistra, jednakże nie dłużej niż przez okres trzech lat.

W dniu 4 lutego 2011 r. odbyło się III czytanie projektu ustawy nowelizującej ustawę psw. W wyniku głosowania Sejm RP przyjął ustawę nowelizującą ustawę psw (za - 242 posłów, przeciw - 150 posłów, wstrzymało się – 39 posłów). Ówczesna większość parlamentarna zagłosowała za przyjęciem ustawy (KP PO - 202 za) oraz (KP PSL - 27 przeciw), natomiast kluby opozycyjne głosowały przeciw (KP PiS – 137 przeciw) lub wstrzymały się (KP SLD – 36 wstrzymało się)¹. W dniu 11 marca 2011 r. Sejm RP głosował nad poprawkami Senatu RP do ustawy nowelizującej ustawę psw. W dniu 5 kwietnia 2011 r. Prezydent RP podpisał nowelizację ustawy psw.

Celem stypendium rektora dla najlepszych studentów powinno być motywowanie do zdobywania wiedzy. System świadczeń pomocy materialnej powinien wspierać tych studentów, którzy chcą poszerzać swoją wiedzę na kilku kierunkach, na których studiują. Brak możliwości uzyskania stypendium rektora dla najlepszych studentów na wszystkich kierunkach, na których student studiuje wpływa na niego demotywująco. Jedynym kryterium, które powinno decydować o tym, czy student otrzyma stypendium rektora dla najlepszych studentów, czy też nie, powinny być jego osiągnięcia (wysoka średnia ocen oraz osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe), a nie fakt, że studiuje on na więcej niż jednym kierunku lub też fakt, że ukończył on już jeden kierunek studiów.

Będąc przez 5 lat członkiem odwoławczej komisji stypendialnej (w rozumieniu art. 175 ust. 4 ustawy psw) zauważyłem, że niejednokrotnie dochodziło do sytuacji, że studenci studiujący na kilku kierunkach mogli otrzymywać stypendium rektora dla najlepszych studentów na każdym z nich, jednak ze względu na ograniczenia ustawowe, byli zmuszani

¹Głosowanie nr 48 – posiedzenie nr 84 z dnia 4 lutego 2011 r.

do rezygnacji z jego pobierania, ograniczając się do pobierania tego świadczenia tylko na jednym kierunku. Ponadto dochodziło do sytuacji, że studenci, którzy kwalifikowali się do otrzymania stypendium rektora dla najlepszych studentów, otrzymywali decyzję odmowną ze względu na negatywną przesłankę wynikającą z art. 184 ust. 5 ustawy psw (ukończenie jednego kierunku studiów). Taka sytuacja spotyka się często z niezrozumieniem studentów, bowiem mimo wkładanego przez nich wysiłku w każdy kierunek studiów oraz uzyskiwanych przez nich wysokich osiągnięć (wysoka średnia ocen, osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe), nie mogą oni otrzymać stypendium rektora dla najlepszych studentów, ponieważ albo ukończyli jeden kierunek studiów albo pobierają stypendium na innym kierunku studiów. Okoliczność, że student otrzymał na jednym kierunku stypendium rektora dla najlepszych studentów lub też ukończył jeden kierunek studiów (nie kontynuując studiów w celu uzyskania tytułu magistra, lecz studiując inny kierunek na pierwszym stopniu) nie może przemawiać za odebraniem prawa do tego stypendium na innym lub kolejnym kierunku studiów.

Konstytucyjność art. 184 ust. 4 ustawy psw była badana przez Trybunał Konstytucyjny. Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z 4 października 2012 r. wniósł m.in. o stwierdzenie niezgodności art. 184 ust. 4 ustawy psw w zakresie, w jakim wyłącza prawo studentów studiujących równocześnie na kilku kierunkach studiów do otrzymywania stypendium rektora dla najlepszych studentów i stypendium ministra za osiągnięcia w nauce, na więcej niż jednym kierunku studiów.

Niestety Trybunał Konstytucyjny nie podzielił wątpliwości Rzecznika Praw Obywatelskich, co do konstytucyjności art. 184 ust. 4 ustawy psw. Trybunał Konstytucyjny w dniu 5 listopada 2013 r. wydał wyrok (sygn. akt K40/12), w którym m.in. orzekł, że art. 184 ust. 4 ustawy psw w zakresie, w jakim wyłącza prawo studentów studiujących równocześnie na kilku kierunkach studiów do otrzymywania stypendium rektora dla najlepszych studentów, jest zgodny z art. 32 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 70 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

RPO w swoim wniosku do TK słusznie wskazał, że „celem pomocy materialnej w postaci stypendium dla najlepszych studentów jest finansowe nagradzanie ponadprzeciętnych osiągnięć edukacyjnych tych studentów oraz motywacja do nauki, niezależnie od tego, na ilu kierunkach student studiuje”.

Mimo że TK nie podzielił wątpliwości konstytucyjnych RPO, to zgodził się on z wnioskodawcą, „że na gruncie art. 184 ust. 4 u.p.s.w. doszło do nierównego potraktowania podmiotów podobnych”.

Moje uwagi odnoszące się do stypendium rektora dla najlepszych studentów odnoszą się również do stypendium ministra za wybitne osiągnięcia.

W związku z powyższym, wnoszę o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy psw w zakresie możliwości pobierania stypendium rektora dla najlepszych studentów bez wprowadzenia ograniczenia możliwości jego pobierania wyłącznie na jednym kierunku oraz bez względu na fakt ukończenia studiów.